

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет біології та лісового господарства
Кафедра фізіології людини і тварин

СИЛАБУС
нормативного освітнього компонента

ЕКОЛОГІЯ ЛЮДИНИ

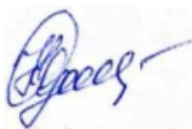
підготовки магістра
спеціальності Е1 Біологія та біохімія
освітньо-професійної програми Біологія

Силабус освітнього компонента «ЕКОЛОГІЯ ЛЮДИНИ» підготовки магістра, галузі знань Е Природничі науки, математика та статистика, спеціальності Е1 Біологія та біохімія, за освітньо-професійною програмою Біологія.

Розробник: Коржик Ольга Василівна, доцентка кафедри фізіології людини і тварин, кандидатка біологічних наук.

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми:

(Сухомлін К. Б.)

**Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри
фізіології людини і тварин**

протокол № 1 від 28 серпня 2025 р.

Завідувач кафедри:

(Качинська Т. В.)

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна /освітньо-наукова/ освітньо-творча програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна (очна) форма здобуття освіти	Е Природничі науки, математика та статистика, Е1 Біологія та біохімія, Біологія, Магістр	Нормативний
Кількість годин/кредитів 120/4		Рік навчання 1
		Семестр I-ий
		Лекції 22 год.
ІНДЗ: немає		Практичні (семінарські) 20 год.
		Самостійна робота 70 год.
		Консультації 8 год.
	Форма контролю: екзамен	
Мова навчання: українська		

II. Інформація про викладача (-ів)

ППП Коржик Ольга Василівна

Науковий ступінь кандидатка біологічних наук

Посада доцентка кафедри фізіології людини і тварин

Контактна інформація Korzhyk.Olha@vnu.edu.ua

Дні занять <https://ps.vnu.edu.ua/cgi-bin/timetable.cgi>

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація курсу. Освітній компонент «Екологія людини» розроблений для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти, галузі знань Е Природничі науки, математика та статистика, спеціальності Е1 Біологія та біохімія, за освітньо-професійною програмою Біологія.

2. Мета і завдання освітнього компонента. Мета вивчення ОК «Екологія людини» полягає у формуванні у здобувачів освіти наукового розуміння взаємодії людини і середовища життєдіяльності, оцінки впливу антропогенної діяльності на природу та здоров'я людей, а також розробки шляхів гармонійного співіснування суспільства і екосистеми.

Завданням вивчення є формування у здобувачів освіти системного уявлення про: особливості дії на організм людини біотичних, абіотичних та антропогенних екологічних факторів; оптимальне існування людини в екологічно безпечному середовищі життєдіяльності.

3. Компетентності. Програмні результати навчання.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК02. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК04. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

СК01. Здатність користуватися новітніми досягненнями біології, необхідними для професійної, дослідницької та/або інноваційної діяльності.

СК03. Здатність користуватися сучасними інформаційними технологіями та аналізувати інформацію в галузі біології і на межі предметних галузей.

СК04. Здатність аналізувати і узагальнювати результати досліджень різних рівнів організації живого, біологічних явищ і процесів.

СК11. Здатність дотримуватись правил біологічної етики, біобезпеки, біозахисту при проведенні експериментальних біологічних досліджень.

Програмні результати навчання (ПР):

ПР2. Використовувати бібліотеки, інформаційні бази даних, інтернет-ресурси для пошуку необхідної інформації.

ПР5. Аналізувати та оцінювати вплив досягнень біології на розвиток суспільства.

ПР7. Описувати й аналізувати принципи структурно-функціональної організації, механізмів регуляції та адаптації організмів до впливу різних чинників.

ПР13. Дотримуватися основних правил біологічної етики, біобезпеки, біозахисту, оцінювати ризики застосування новітніх біологічних, біотехнологічних і медико-біологічних методів та технологій, визначати потенційно небезпечні організми чи виробничі процеси, що можуть створювати загрозу виникнення надзвичайних ситуацій.

4. Структура освітнього компонента.

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Пр.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/ Бали
Змістовий модуль 1.						
Тема 1. Теоретико-методологічні основи екології людини як науки	8	2	-	5	1	
Тема 2. Вплив абіотичних факторів на людину.	11	2	2	7	-	ВПЗ, РЗ/К, РМГ / 7
Тема 3. Якість атмосферного повітря та його вплив на здоров'я людини.	10	2	2	6	1	ВПЗ, РЗ/К, РМГ / 7
Тема 4. Роль води у житті людини. Вплив на здоров'я людини забруднень водного середовища.	10	2	2	6	-	ВПЗ, РЗ/К, РМГ / 7
Тема 5. Людина і літосфера. Вплив на здоров'я людини забруднень ґрунтів.	12	2	2	7	1	ВПЗ, РЗ/К, РМГ / 7
Тема 6. Вплив на людину біотичних екологічних факторів. Епідемії як біотичні фактори та їх вплив на здоров'я людини.	10	2	2	6	-	ВПЗ, РЗ/К, РМГ / 7
Тема 7. Антропогенні фактори та їх вплив на здоров'я людини.	12	2	2	7	1	ВПЗ, РЗ/К, РМГ / 7
Разом за модулем 1	74	14	12	44	4	42
Змістовий модуль 2.						
Тема 8. Життя людини в екстремальних умовах. Адаптації людини до стресогенних чинників.	11	2	2	6	1	ВПЗ, РЗ/К, РМГ / 7
Тема 9. Біоритми. Часова організація організму людини	11	2	2	6	1	ВПЗ, РЗ/К, РМГ / 7
Тема 10. Екологія харчування людини. Особливості харчування за різних екологічних умов.	11	2	2	6	1	ВПЗ, РЗ/К, РМГ / 7
Тема 11. Глобалізація та її вплив на людину.	13	2	2	8	1	ВПЗ, РЗ/К, РМГ / 7
Разом за модулем 2	46	8	8	26	4	28
Види підсумкових робіт:						Бал
Модульна контрольна робота 1						15
Модульна контрольна робота 2						15
Всього годин/Балів	120	22	20	70	8	100

Форма контролю*: ВПЗ — виконання завдань практичної роботи, РЗ/К – розв'язування задач/кейсів, РМГ – робота в малих групах.

5. Завдання для самостійного опрацювання.

Роль екології у формуванні екологічного світогляду та екологічної культури фахівця.

(трактувати положення, що формують екологічну свідомість).

Екологічна експертиза та її завдання .

Опрацювати схеми будови біогеоценозу .

Біоіндикація та її роль в екологічних дослідженнях (проаналізувати загальні відомості про біоіндикацію та її практичне значення в екологічних дослідженнях).

Екологічні чинники у формуванні епідемічного процесу (охарактеризувати вплив екологічних чинників на основні ланки епідпроцесу).

Вплив фізичних чинників навколишнього середовища на здоров'я людини (інфразвуку, вібрації і іонізуючого випромінювання) (пояснити основи та біологічну дію впливу фізичних чинників довкілля).

Вплив природних циклів і метеорологічних факторів на здоров'я людини.

Правничі аспекти гармонізації взаємодії суспільства та природи (розглянути міжнародні правові акти, права і норми, закони, що регулюють відносини суспільства та природи в Україні)

Медикаментозне, санаторно-курортне лікування та оздоровлення.

Формування здорового способу життя.

Показники якості безпеки продовольчої сировини і продуктів харчування.

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо здобувача освіти. полягає в послідовному та цілеспрямованому здійсненні навчального процесу на засадах прозорості, доступності, наукової обґрунтованості, методичної доцільності та відповідальності учасників освітнього процесу. Вивчення освітнього компонента передбачає постійну роботу здобувачів освіти на кожному занятті. Відвідування занять здобувачами є обов'язковим. Здобувачі освіти не повинні спізнюватися на заняття. Перед початком заняття здобувачі повинні вимкнути звук засобів зв'язку (мобільний телефон, смарт-годинник тощо). Студенти повинні здійснювати попередню підготовку до практичних занять. До початку курсу необхідно встановити на мобільні пристрої або ноутбуки застосунки Microsoft Office 365 (Teams) для роботи з доступними матеріалами курсу. Вхід для активації облікового запису відбувається через корпоративну пошту з доменом – @vnu.edu.ua. Корпоративна пошта з паролем видається методистом деканату факультету біології та лісового господарства. У разі переходу на дистанційну форму навчання викладання курсу відбувається в команді освітнього середовища Microsoft Office 365 відповідно до Положення про дистанційне навчання та додаткових розпоряджень ректорату.

Оцінювання здобувачів освіти здійснюється відповідно до [Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки від 26.06.2025 р.](#)

Здобувач освіти отримує оцінку за кожне практичне заняття (тривалість заняття – 2 академічні години (1 пара), яка є комплексною та включає контроль як теоретичної, так і практичної підготовки студента. Максимально можлива кількість балів за одне заняття (2 аудиторні години) 7 балів. Робота студентів на практичних заняттях (поточний контроль) загалом оцінюється у 70 балів.

Підсумковий модульний контроль передбачає написання двох модульних контрольних робіт, кожна оцінюється по 15 балів.

Підсумкова модульна оцінка визначається в балах як сума поточного контролю та підсумкового модульного контролю. Перескладання будь-яких видів робіт, передбачених силабусом ОК, з метою підвищення підсумкової модульної оцінки не дозволяється. Заборгованість із модуля повинна бути ліквідована здобувачем у позааудиторний час до початку підсумкового контролю з наступного модуля. Кінцевий термін ліквідації заборгованості з модульного контролю обмежується початком заліково-екзаменаційної сесії

Політика щодо академічної доброчесності. У процесі навчальної діяльності обов'язковим є дотримання норм академічної доброчесності. Здобувачу необхідно дотримуватися морально-етичних правил: не пропускати аудиторних занять (у разі пропуску – причину підтвердити документально); не привласнювати чужу інтелектуальну

працю; у разі цитування наукових праць, методичних розробок, результатів досліджень, таблиць та ін. необхідно вказувати посилання на першоджерело. Виявлення плагіату чи академічної недоброчесності призведе до анулювання відповідної роботи (бал за неї не враховуватиметься) та необхідності її переробки, а в разі повторних порушень – до передачі справи на розгляд комісії з етики університету.

Здобувачі мають дотримуватись [ст. 42 Закону України «Про освіту»](#). Усі здобувачі освіти повинні ознайомитись із основними положеннями [Кодексу академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки](#) та [Ініціативою академічної доброчесності та якості освіти – Academic IQ](#).

Політика щодо дедлайнів та перескладання. За умови відсутності студента(ки) на занятті із поважної причини (наприклад, за станом здоров'я при документальному медичному підтвердженні, міжнародне стажування і т.п.), студент(ка) має право виконати практичну роботу згідно графіку відпрацювань пропущених навчальних занять кафедри фізіології людини і тварин (але не пізніше останнього заняття в межах змістового модуля) та отримати за неї бали. Практичні роботи, здані пізніше встановленого викладачем терміну і погодженого зі студентами, будуть оцінюватись нижчою кількістю балів (мінус 3 бали від максимально можливих). Дане положення не буде застосовуватися до тих студентів, які за поважних причин (наприклад, медичним показанням при наявності медичної довідки) пропустять визначений дедлайн захисту практичної роботи.

Можливість визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та інформальній освіті. Якщо здобувач освіти отримав знання у неформальній (курси, семінари, тренінги, стажування) чи інформальній освіті і їх тематика, обсяг вивчення та зміст відповідають освітньому компоненту в цілому або його окремому розділу, змістовому модулі, темі (темам), що передбачені силабусом освітнього компонента. У разі наявності документа, що засвідчує навчання на сертифікованих курсах, онлайн-курсах, стажування тощо які дотичні до тем дисципліни, можливе зарахування певної кількості годин (за попереднім погодженням з викладачем), відповідно до [Порядку визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки \(наказ №302-з від 29.08.2024 р.\)](#)

У випадку дуальної форми здобуття освіти зарахування результатів такого навчання здійснюється згідно [Положення про підготовку здобувачів за дуальною формою здобуття освіти у Волинському національному університеті імені Лесі Українки \(наказ №284-з від 29.08.2025 р.\)](#)

Можливість отримати додаткові (бонусні) бали. Здобувачі освіти, які проявляють особливу активність та ініціативу, мають шанс отримати бонусні бали. Зокрема, активна участь у підготовці міні-досліджень за тематикою курсу, участь у наукових конференціях, пов'язаних з доказовою медициною, опублікування тез/статей за тематикою курсу. Максимальна кількість бонусних балів – 10, але підсумковий бал не може перевищувати 100.

V. Підсумковий контроль

Форма контролю – екзамен.

Якщо підсумкові бали поточного контролю та підсумкового модульного контролю становлять не менше як 75 балів, то, за згодою здобувача освіти, набрані бали можуть бути зараховані як підсумкова оцінка з ОК. Така оцінка виставляється в день проведення екзамену в присутності здобувача освіти.

Екзамен складається в таких випадку:

- незадовільної підсумкової семестрової оцінки (менше 75 балів);
- якщо здобувач освіти бажає підвищити набрану кількість балів із цього ОК. У цьому випадку бали, набрані здобувачем за результатами модульних контрольних робіт, анулюються.

Екзаменаційна оцінка визначається в балах за результатами виконання екзаменаційних завдань за шкалою від 0 до 30. Підсумкова семестрова оцінка у випадку складання екзамену

визначається як сума поточної семестрової та екзаменаційної оцінок у балах. Отримана оцінка заноситься до електронного журналу успішності та індивідуального навчального плану студента

Питання для підготовки до екзамену

Теоретико-методологічні основи екології людини як науки

Навколишнє середовище і здоров'я людини. Вплив фізичних і хімічних природних факторів на здоров'я людини

Вплив абіотичних факторів на людину.

Вплив фізичних чинників навколишнього середовища на здоров'я людини (інфразвуку, вібрації і іонізуючого випромінювання) (пояснити основи та біологічну дію впливу фізичних чинників довкілля).

Роль води у житті людини. Вплив на здоров'я людини забруднень водного середовища.

Вплив природних циклів і метеорологічних факторів на здоров'я людини.

Вплив на людину біотичних екологічних факторів.

Епідемії як біотичні фактори та їх вплив на здоров'я людини.

Екологічні чинники у формуванні епідемічного процесу (охарактеризувати вплив екологічних чинників на основні ланки епіпроцесу)

Антропогенні фактори та їх вплив на здоров'я людини.

Життя людини в екстремальних умовах. Адаптації людини до стресогенних чинників.

Біоритми. Часова організація організму людини

Екологія харчування людини.

Глобалізація та її вплив на людину.

Природні ресурси як лімітуючий фактор виживання людини. Екологодемографічна криза.

Соціально-демографічний аспект екології людини.

Вплив на здоров'я людини забруднень атмосферного повітря.

Вплив на здоров'я людини забруднень водного середовища.

Вплив на здоров'я людини забруднень ґрунтів та поверхневого шару Землі.

**Шкала оцінювання знань здобувачів освіти з освітніх компонентів,
де формою контролю є екзамен**

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
		оцінка	пояснення
90–100	Відмінно	A	відмінне виконання
82–89	Дуже добре	B	вище середнього рівня
75–81	Добре	C	загалом хороша робота
67–74	Задовільно	D	непогано
60–66	Достатньо	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
0–59	Незадовільно	Fx	Необхідне перескладання

VI. Рекомендована література та інтернет-ресурси.

1. Гавриленко О.П., Циганок Є.Ю. Екологія людини: навчальний посібник. Київ : ПВТП «LAT&K», 2020. 286 с.
2. Боярчук О. Д., Гришук А.В., Грановський О.Е. Екологія людини: навч. посіб. Полтава: Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2024. 110 с.
3. Пикалюк В., Ющук А., Коржик О. Особливості протікання коронавірусної інфекції COVID-19 у хворих при їх госпіталізації залежно від віку та статі. *Нотатки сучасної біології*. 2022. № 1(1). С. 74–48. <https://doi.org/10.29038/2617-4723-2022-1-1-12>
4. Korzhyk O., Dmytrotsa O. Distance learning influences on the psycho-hygienic aspects of the motivation behavior of students of medical and biological specialties in terms of pandemic and martial law state. *Studies in Comparative Education*. 2022. No 2. <https://doi.org/10.31499/2306-5532.2.2022.270953>
5. Коржик О. В., Дмитроца О. Р. Сезонні коливання вмісту вітаміну D у чоловіків та жінок зрілого віку. 2023. *Українські медичні вісті*. Т. 14, №1. С. 83-84.
6. Dmytrotsa O. R., Dudkovska N. V., Korzhyk O. V. Peculiarities of Infectious Disease Spread Among the Population of Volyn Region During Martial Law in Ukraine. *Biomedical Journal of Scientific & Technical Research*. 2024. Vol 59, Issue 4. P. 51702-51703 <https://biomedres.us/pdfs/BJSTR.MS.ID.009323.pdf>
7. Дмитроца О. Р., Коржик О. В., Супрунець А. М., Шевчук В. В. Вплив гаджетів на показники гостроти зору підлітків під час дистанційного навчання. *Природнича освіта та наука*. 2023. № 1. С. 38-43. <https://journals.rshu.rivne.ua/index.php/natural/article/view/24>
8. Дмитроца О. Р., Янко Н. В., Гущук І. В., Коржик О. В., Касянчук І. М. Епідеміологічні особливості поширення та діагностики грипу та ГРВІ у Волинській і Миколаївській областях (2020–2022 роки). *Public Health Journal*. 2025. Вип. 1(7). С. 92-101. <https://journals.ostroh-academy.rv.ua/index.php/publichealth/article/view/124/118>